

9 augustus 2017

‘Het roer moet om’ brengt bureaucratie breed in kaart

getty images

‘Het roer moet om’ laat opnieuw van zich horen. Deze keer trekt het artsencollectief met VvAA ten strijde tegen het juk aan regels en administratie dat rust op de schouders van diverse zorgverleners. Een denktank met jonge academici probeert die bureaucratie nu eerst cijfermatig in beeld te brengen.

De artsen die ze tijdens haar bachelor geneeskunde tegenkwam. Studiegenoten die al een paar jaar verder zijn in hun opleiding. 'Overal om zich heen' hoort geneeskundestudent Olga Pijpers (21) dokters zuchten over de papieren die ze moeten invullen, gegevens die ze moeten ophoesten, regeltjes waar ze aan moeten voldoen. Niet dat ze er zelf al ervaring mee heeft: Pijpers heeft haar bachelor net op zak. Desondanks besloot ze aan te haken bij de actie ('Ont)regel de zorg' van Het roer moet om en VvAA.

Pijpers is een van de negen leden van een denktank vol jonge honden die op dit moment door het land trekt om medisch specialisten, apothekers, fysiotherapeuten, ggz-medewerkers, ziekenhuis- en wijkverpleegkundigen aan de tand te voelen: hoeveel uur in de week zijn deze vertegenwoordigers van zes beroepsgroepen daadwerkelijk kwijt aan het invullen van formulieren en papieren?

Maatschappelijk probleem

Het kwantificeren van de regeldruk is de eerste stap om een probleem aan te pakken waar iedereen de mond vol van heeft maar niemand zelf meer wat aan kan, wil en vooral d urft te doen, schetst huisarts Peter de Groof. De Groof is een van de aartsvaders van 'Het roer moet om' (HRMO), het actiecomité van huisartsen dat twee jaar geleden in verzet kwam tegen de bureaucratie die de lol in het dokteren bedierf. HRMO heeft nu de samenwerking met dienstverlener VvAA gezocht om de strijd tegen het bureaucratiemonster breder te trekken naar andere medische beroepsgroepen. Huisartsen worden deze ronde buiten beschouwing gelaten.

'De regeldruk is in feite een breder, maatschappelijk probleem', aldus De Groof. 'Het speelt al jaren dat mensen hierover kreunen en steunen. Vaak wordt wantrouwen als oorzaak genoemd. Maar als je doorvraagt, vinden zorgverleners het moeilijk om precies aan te geven waar het in zit.'

Vandaar dat er onder de vlag van '(Ont)-regel de zorg' eerst een denktank aan het werk is gezet. Het is een groepje academici met een diverse achtergrond: van

gezondheidswetenschapper tot filosoof, van een in strafrecht gespecialiseerde jurist tot bestuurs- en organisatiewetenschapper, van bewegings- tot sociaal wetenschapper. En dus één geneeskundige in opleiding.

Zij moeten 'boven tafel krijgen hoe iemands week eruitziet qua administratieve handelingen, welke regels er zijn en van wie deze afkomstig zijn', aldus De Groof. 'We moeten eerst hard aantonen hoeveel een zorgverlener kwijt is aan registreren. Dat kun je vertalen in uren en geld, die niet ten goede komen aan de patiënt.'

Bewust is de keuze gemaakt om géén denktank te vullen met door de wol geverfde zorgverleners. De Groof: 'Die zijn al misvormd door het systeem waar we in werken. Deze jonge mensen kijken nog op een frisse en onbevangen manier naar de zorg. Zij kunnen nog verwonder-vragen stellen.'

Doorgeslagen

Pijpers reist momenteel 'door het hele land', waarbij zij interviews met apothekers en fysiotherapeuten voor haar rekening neemt. 'Nee, niet de medisch specialisten', licht ze toe. 'In de zorg gaat het steeds meer om samenwerken. En voor mij is het ook interessant te horen hoe apothekers en fysiotherapeuten samenwerken met artsen.'

De administratiedruk is door van alles veroorzaakt, stellen HRMO en VvAA: door politieke keuzes, wetgeving, eisen van zorgverzekeraars en toezichthouders, protocollen en certificeringseisen van eigen beroepsverenigingen. 'Veel administratieve last is ook door eigen beroepsgroepen opgelegd', steekt De Groof de hand in eigen boezem. 'Het kwaliteitsdenken is doorgeslagen. Er moet steeds meer worden gemeten, er moeten steeds meer gegevens komen.'

Radicaal nieuw model

Om de last draaglijker te maken, redt de zorg het niet met 'een onsje minder', aldus De Groof. Volgens hem moet 'het systeem totaal op de helling'. 'Zorgverleners moeten rekenschap geven en hun werk extern verantwoorden, daar hebben patiënten

en zorgverzekeraars recht op. We willen zoeken naar een radicaal nieuw model waarbinnen dat efficiënter gebeurt dan nu. We willen niet alleen schrappen en ontregelen, maar ook verbeteren.'

In oktober zal daarom een twintigkoppige 'klankbordgroep' bij elkaar komen van mensen op beslissende posities bij zorgverzekeraars, toezichthouders en adviesraden. Die groep moet vooral nadenken over oplossingen. De uitkomst van het denktankonderzoek en de zoektocht naar oplossingen worden gepresenteerd op een 'schrapproferentie' in november, in de hoop dat daar ook een nieuwe zorgminister bij aanwezig is.

Na die conferentie is het de bedoeling dat de zes beroepsgroepen in werkgroepen bij elkaar blijven komen. Onder begeleiding van het ministerie van VWS gaan zij, met een deadline, werken aan concrete verbetervoorstellen voor de eigen beroepsgroep. Misschien kan het leiden tot een 'zomerakkoord' volgend jaar, oppert De Groof, zodat er harde afspraken over maatregelen op papier worden gezet.

Hij heeft goede hoop dat het onderwerp van regeldruk in de zorg daarnaast het nieuwe regeerakkoord haalt. 'Dat voornemen staat in elk partijprogramma van de deelnemers aan de formatie, en we horen het ook van de betrokken partijen. En niet alleen het voornemen lijkt in het regeerakkoord te komen, maar ook het resultaat lijkt te worden benoemd: namelijk dat het merkbaar wordt voor patiënten, die meer tijd en aandacht krijgen van een zorgverlener.'

Verlamming

Demissionair VWS-minister Edith Schippers steunt de actie. In een interview dat HRMO en VvAA zelf met haar hielden, stelde Schippers voor 'alles uit het raam te gooien en helemaal opnieuw te beginnen'. Is dat niet wat makkelijk gezegd, zo aan het einde van de ministeriële rit? De Groof: 'De minister geeft al langer aan dat ze iets heeft geprobeerd te doen aan de regeldruk, maar het niet voor elkaar kreeg omdat er

altijd iemand is die zich verzet tegen het schrappen van een regel. Blijkbaar zijn er veel belangen waarin we elkaar gevangen houden.'

De huisarts laat graag de term 'interpassiviteit' vallen – de filosofische tegenhanger van interactiviteit – om de situatie te verwoorden dat 'iedereen in de zorg bureaucratie als probleem noemt, maar niemand in actie komt'. Alsof er een verlamming is opgetreden, waarbij zorgaanbieders alleen nog maar een ander kunnen aanwijzen als schuldige. 'De administratieve belasting is zo'n groot veelkoppig monster geworden dat niemand meer weet waar of hoe hij moet beginnen', denkt De Groof. 'De vraag is: wie durft? Wie durft over zijn eigen schaduw heen te stappen? Deze verandering moet van onderaf komen. Er moet een coalition of the willing ontstaan.'

Voor Pijpers is de denktank tevens een mooie gelegenheid om meer bestuurlijke ervaring op te doen, iets wat, naast pure geneeskunde, haar interesse heeft. 'Oplossen kan ik zo'n maatschappelijk probleem niet, daarvoor is het te groot, maar het in kaart brengen is een mooi streven.'